

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ |

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ||

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

|| సుందరకాండం ||

దశమః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

॥ సుందరకాండం ॥

దశమః సర్గః

అంతఃపురే సుప్తం రావణం ప్రగాఢనిద్రానిమగ్నస్తస్య స్త్రియశ్చ దృష్ట్వా
మందోదరీం సీతాం మత్వా హనుమతో హర్షః

తత్ర దివ్యోపమం ముఖ్యం స్ఫాటికం రత్నభూషితం |
అవేక్షమాణో హనుమాన్ దదర్శ శయనాసనం || 5.10.1 ||

దాంతకాంచనచిత్రాంగైర్వైదూర్యైశ్చ పరాసనైః |
మహార్థాస్తరణోపేతైరుపపన్నం మహాధనైః || 5.10.2 ||

తస్య చైకతమే దేశే దివ్యమాలోపశోభితం |
దదర్శ పాండురం ఛత్రం తారాధిపతినన్నిభం || 5.10.3 ||

జాతరూపపరిక్షిప్తం చిత్రభానోః సమప్రభం |
అశోకమాలావితతం దదర్శ పరమాసనం || 5.10.4 ||

వాలవ్యజనహస్తాభిర్వీజ్యమానం సమంత తః |
గంధైశ్చ వివిధైర్బుష్టం వరధూపేన ధూపితం || 5.10.5 ||

పరమాస్తరణాస్తీర్ణమావికాజినసంవృతం |
దామభిర్వరమాల్యానాం సమంతాదుపశోభితం || 5.10.6 ||

తస్మిన్ జీమూతసంకాశం ప్రదీప్తోజ్జ్వలకుండలం |
లోహితాక్షం మహాబాహుం మహారజతవాసనం || 5.10.7 ||

లోహితేనానులిప్తాంగం చందనేన సుగంధినా |
సంధ్యారక్తమివాకాశే తోయదం సతడిద్గుణం || 5.10.8 ||

వృతమాభరణైర్ద్వివైః సురూపం కామరూపిణం |
సవృక్షవనగుల్మాఢ్యం ప్రసుప్తమివ మందరం || 5.10.9 ||

క్రీడితోపరతం రాత్రౌ వరాభరణభూషితం |
ప్రియం రాక్షసకన్యానాం రాక్షసానాం సుఖావహం || 5.10.10 ||

పీత్వాప్యపరతం చాపి దదర్శ స మహాకపిః |
భాస్వరే శయనే వీరం ప్రసుప్తం రాక్షసాధిపం || 5.10.11 ||

నిఃశ్వసంతం యథా నాగం రావణం వానరోత్తమః |
ఆసాద్య పరమోద్విగ్నః సోపాసర్పత్ సుభీతవత్ || 5.10.12 ||

అథారోహణమాసాద్య వేదికాంతరమాశ్రితః |
క్షీబం రాక్షసశార్దూలం ప్రేక్షతే స్మ మహాకపిః || 5.10.13 ||

శుశుభే రాక్షసేంద్రస్య స్వపతః శయనం శుభం |
గంధహస్తినీ సంవిష్టే యథా ప్రస్రవణం మహత్ || 5.10.14 ||

కాంచనాంగదసన్నద్ధౌ దదర్శ స మహాత్మనః |
విక్షిప్తౌ రాక్షసేంద్రస్య భుజావింద్రధ్వజోపమౌ || 5.10.15 ||

ఐరావతవిషాణాగ్రైరాపీడనకృతవ్రణౌ |
వజ్రోల్లిఖితపీనాంసౌ విష్ణుచక్రపరిక్షతౌ || 5.10.16 ||

పీనౌ సమసుజాతాంసౌ సంగతౌ బలసంయుతౌ |
సులక్షణనఖాంగుష్ఠౌ స్వంగులీయకలక్షితౌ || 5.10.17 ||

సంహతౌ పరిఘాకారౌ వృత్తౌ కరికరోపమౌ |
విక్షిప్తౌ శయనే శుభ్రే పంచశీర్షావివోరగౌ || 5.10.18 ||

శశక్షతజకల్పేన సుశితేన సుగంధినా |
చందనేన పరార్థ్యేన స్వనులిప్తౌ స్వలంకృతౌ || 5.10.19 ||

ఉత్తమస్త్రీవిమృదితౌ గంధోత్తమనిషేవితౌ |
యక్షపన్నగగంధర్వదేవదానవరావిణౌ || 5.10.20 ||

దదర్శ స కపిస్తస్య బాహూ శయనసంస్థితౌ |
మందరస్యాంతరే సుప్తౌ మహాహి రుషితావివ || 5.10.21 ||

తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాముభాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః |
శుశుభేఽచలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః || 5.10.22 ||

చూతపున్నాగసురభిర్భకులోత్తమసంయుతః |
మృష్టాన్నరససంయుక్తః పానగంధపురః సరః || 5.10.23 ||

తస్య రాక్షసరాజస్య నిశ్చక్రామ మహాముఖాత్ |
శయానస్య వినిఃశ్వాసః పూరయన్నివ తద్ గృహం || 5.10.24 ||

ముక్తామణివిచిత్రేణ కాంచనేన విరాజితా |
ముకుటేనాపవృత్తేన కుండలోజ్జ్వలితాననం || 5.10.25 ||

రక్తచందనదిగ్ధేన తథా హారేణ శోభినా |
పీనాయతవిశాలేన వక్షసాభివిరాజితా || 5.10.26 ||

పాండురేణాపవిద్ధేన క్షౌమేణ క్షతజేక్షణం |
మహార్థేణ సుసంవీతం పీతేనోత్తరవాససా || 5.10.27 ||

మాషరాశిప్రతీకాశం నిఃశ్వసంతం భుజంగవత్ |
గాంగే మహతి తోయాంతే ప్రసుప్తమివ కుంజరం || 5.10.28 ||

చతుర్భుజః కాంచనైర్దీపైర్దీప్యమానం చతుర్దిశం |
ప్రకాశీకృతసర్వాంగం మేఘం విద్యుద్గణైరివ || 5.10.29 ||

పాదమూలగతాశ్చాపి దదర్శ సుమహాత్మనః |
పత్నీ స ప్రియభార్యస్య తస్య రక్షఃపతేర్గృహే || 5.10.30 ||

శశిప్రకాశవదనా వరకుండలభూషణాః |
అమ్లానమాల్యాభరణా దదర్శ హరియూథపః || 5.10.31 ||

నృత్యవాదిత్రకుశలా రాక్షసేంద్రభుజాంకగాః |
వరాభరణధారిణ్యో నిషణ్ణా దదృశే కపిః || 5.10.32 ||

వజ్రవైదూర్యగర్భాణి శ్రవణాంతేషు యోషితాం |
దదర్శ తాపనీయాని కుండలాన్యంగదాని చ || 5.10.33 ||

తాసాం చంద్రోపమైర్వక్త్రైః శుభైర్గ్రలితకుండలైః |
విరరాజ విమానం తన్నభస్తారాగణైరివ || 5.10.34 ||

మదవ్యాయామఖిన్నాస్తా రాక్షసేంద్రస్య యోషితః |
తేషు తేష్వవకాశేషు ప్రసుప్తాస్తనుమధ్యమాః || 5.10.35 ||

అంగహారైస్తథైవాన్యా కోమలైర్నృత్యశాలినీ |
విన్యస్తశుభసర్వాంగీ ప్రసుప్తా వరవర్ణినీ || 5.10.36 ||

కాచిద్ వీణాం పరిష్వజ్య ప్రసుప్తా సంప్రకాశతే |
మహానదీప్రకీర్ణేవ నలినీ పోతమాశ్రితా || 5.10.37 ||

అన్యో కక్షగతేనైవ మడ్డుకేనాసితేక్షణా |
ప్రసుప్తా భామినీ భాతి బాలపుత్రేవ వత్సలా || 5.10.38 ||

పటహం చారుసర్వాంగీ న్యస్య శేతే శుభస్తనీ |
చిరస్య రమణం లబ్ధ్వా పరిష్వజ్యేవ కామినీ || 5.10.39 ||

కాచిద్ వీణాం పరిష్వజ్య సుప్తా కమలలోచనా |
వరం ప్రియతమం గృహ్య సకామేవ చ కామినీ || 5.10.40 ||

విపంచీం పరిగృహ్యోన్యా నియతా నృతృశాలినీ |
నిద్రావశమనుప్రాప్తా సహకాంతేవ భామినీ || 5.10.41 ||

అన్యా కనకసంకాశైర్మృదుపీనైర్మనోరమైః |
మృదంగం పరివిద్ధ్యాంగైః ప్రసుప్తా మత్తలోచనా || 5.10.42 ||

భుజపాశాంతరస్థేన కక్షగేన కృశోదరీ |
పణవేన సహానింద్యా సుప్తా మదకృతశ్రమా || 5.10.43 ||

డిండిమం పరిగృహ్యోన్యా తథైవాసక్తడిండిమా |
ప్రసుప్తా తరుణం వత్సముపగూహ్యేవ భామినీ || 5.10.44 ||

కాచిదాడంబరం నారీ భుజసంభోగపీడితం |
కృత్వా కమలపత్రాక్షీ ప్రసుప్తా మదమోహితా || 5.10.45 ||

కలశీమపవిద్ధ్యాన్యా ప్రసుప్తా భాతి భామినీ |
వసంతే పుష్పశబలా మాలేవ పరిమార్జితా || 5.10.46 ||

పాణిభ్యాం చ కుచౌ కాచిత్ సువర్ణకలశోపమా |
ఉపగుహ్యోబలా సుప్తా నిద్రాబలపరాజితా || 5.10.47 ||

అన్యా కమలపత్రాక్షీ పూర్ణేందుసదృశాననా |
అన్యాలింగ్య సుశ్రోణీం ప్రసుప్తా మదవిహ్వలా || 5.10.48 ||

ఆతోద్యాని విచిత్రాణి పరిష్వజ్య వరస్త్రియః |
నిపీడ్య చ కుచైః సుప్తాః కామిన్యః కాముకానివ || 5.10.49 ||

తాసామేకాంతవిన్యస్తే శయానాం శయనే శుభే |
దదర్శ రూపసంపన్నామథ తాం స కపిః స్త్రియం || 5.10.50 ||

ముక్తామణిసమాయుక్తైర్భూషణైః సువిభూషితాం |
విభూషయంతీమివ చ స్వశ్రియా భవనోత్తమం || 5.10.51 ||

గౌరీం కనకవర్ణాభామిష్టామంతః పురేశ్వరీం |
కపిర్మందోదరీం తత్ర శయానాం చారురూపిణీం || 5.10.52 ||

స తాం దృష్ట్వా మహాబాహుర్భూషితాం మారుతాత్మజః |
తర్కయామాస సీతేతి రూపయౌవనసంపదా |
హర్షేణ మహతా యుక్తో ననంద హరియూథపః || 5.10.53 ||

ఆస్ఫోటయామాస చుచుంబ పుచ్ఛం
ననంద చిక్రీడ జగౌ జగామ |
స్తంభానరోహన్నిపపాత భూమా
నిదర్శయన్ స్వాం ప్రకృతిం కపీనాం || 5.10.54 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే దశమః సర్గః ||